

IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI USTANOVE VISOKOG OBRAZOVANJA

Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerzitet „Adriatik“
Bar

Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja Crne Gore dana 20. decembra, 2024. godine je donijela Odluku o obrazovanju komisije za reakreditaciju Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerziteta „Adriatik“ Bar, (02-607/24 - 140/17 upi, 20.12.2024.).

Komisija je imala zadatak da razmotri zahtjev za reakreditaciju Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerziteta „Adriatik“ Bar, sa izvještajem o samoevaluaciji i ostalom relevantnom dokumentacijom, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, dostavi Agenciji izvještaj o reakreditaciji Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerziteta „Adriatik“ Bar, njegove usklađenosti sa akademskim i profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima.

Komisija je detaljno proučila zahtjev za reakreditaciju sa Izvještajem o samoevaluaciji Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerziteta „Adriatik“ Bar, dopunu dokumentacije kao i drugu priloženu dokumentaciju. U cilju neposredne provjere činjeničnog stanja, Komisija je obavila posjetu Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerziteta „Adriatik“ Bar, dana 24. februara, 2025. tokom koje su obavljani razgovori sa upravom Fakulteta, stalno zaposlenim profesorima, studentima i predstavnicima privrede.

Na osnovu predate i tražene dopunjene dokumentacije, a poštujući Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore, Pravila o postupku reakreditacije ustanove visokog obrazovanja i Standarde i smjernice za reakreditaciju propisane od strane Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, kao i ostale propise koji regulišu oblast visokog obrazovanja, Komisija je stekla uvid u sve elemente koji su bili neophodni za donošenje reakreditacionog stava o ispunjenosti standarda.

U skladu sa prethodno navedenim, Komisija dana 25. aprila, 2025. podnosi Agenciji sljedeći izvještaj o reakreditaciji Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, Univerziteta „Adriatik“ Bar.

OPŠTI PODACI

Naziv univerziteta:	Univerzitet „Adriatik“ Bar
Naziv fakulteta/organizaciona jedinica:	Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva
Studijski programi:	Osnovni i master studijski programi
Naučna oblast:	Tehničko-tehnološke nauke

**Obrazac za
IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI USTANOVE
sa uputstvom**

Komisija u ocjeni ispunjenosti standarda i njihovih kriterijuma za eksternu evaluaciju ustanove koristi sljedeće kriterijume za ocjenjivanje:

- Eliminacioni kriterijum u slučaju kada neispunjavanje standarda ili njegovih elemenata uslovljava negativan reakreditacioni stav - odbijanje zahtjeva za reakreditaciju;
- Potreban kriterijum u slučaju kada standard ili njegovi kriterijumi nijesu ispunjeni, ali se proces reakreditacije i realizacija studijskih programa mogu nastaviti ako kriterijum može biti ispunjen u periodu koji je određen preporukom komisije.

U komentarima, eksperti u komisiji daju svoje jedinstveno mišljenje o:

- ispunjenosti ili djelimičnoj ispunjenosti standarda i njegovih elemenata,
- mjeri usklađenosti organizacije rada ustanove i planirane realizacije studijskih programa sa važećim standardima, nacionalnim dokumentima i dokumentima Evropskog prostora visokog obrazovanja,
- potrebi za dodatnim objašnjenjima,
- preporuci za ispunjavanje standarda i kriterijuma,
- korekcijama koje je potrebno pripremiti i korekcijama koje je potrebno izvršiti,
- rokovima za korekcije,
- prednostima i nedostacima ispunjenosti određenih standarda, odnosno kriterijuma,
- svim ostalim pitanjima koja se tiču ocjene ispunjenosti standarda, odnosno kriterijuma.

Početna faza ispunjenosti standarda ili pojedinačnog kriterijuma podrazumijeva da je plan za njegovo ispunjavanje odobren od organa upravljanja ustanovom ili organizacionom jedinicom, ili da je započeta implementacija standarda, odnosno kriterijuma.

STANDARD 1. POLITIKA OBEZBJEĐENJA KVALITETA

Ustanove treba da imaju politiku obezbjeđenja kvaliteta koja je javna i koja predstavlja dio njihovog strateškog upravljanja. Unutrašnji akteri treba da izgrađuju i implementiraju ovu politiku kroz odgovarajuće strukture i procese, uz uključivanje spoljnih aktera.

Smjernice:

Politike i procesi su glavni nosioci koherentnog sistema za obezbjeđenje kvaliteta ustanove koji obrazuje ciklus za stalno poboljšanje i doprinosi odgovornosti ustanove. Takav sistem pruža podršku razvoju kulture kvaliteta u kojoj svi unutrašnji akteri preuzimaju odgovornost za kvalitet i uključeni su u obezbjeđenje kvaliteta na svim nivoima ustanove. Kako bi se to i omogućilo, politika ima formalan status i javno je dostupna.

Politike obezbjeđenja kvaliteta su najdjelotvornije kad odražavaju odnos između istraživačkog rada, učenja i nastave, te uzimaju u obzir nacionalni kontekst u kojem ustanova djeluje, institucionalni kontekst, kao i njen strateški pristup. Takvom politikom pruža se podrška:

- organizaciji sistema za obezbjeđenje kvaliteta;
- odsjecima, školama, fakultetima i drugim organizacionim jedinicima, kao i upravi ustanove, zaposlenim pojedincima i studentima, da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta;
- akademskom integritetu i slobodama, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara;
- zaštiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih;
- uključivanju spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.

Politika se provodi kroz niz procesa za unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta koji omogućavaju učešće cjelokupne ustanove. Odluku o tome na koji način će se politika sprovesti, pratiti i revidirati donosi ustanova.

Politikom obezbjeđenja kvaliteta takođe su obuhvaćeni i svi kriterijumi aktivnosti ustanove, koji su podugovoreni ili koje realizuju druge strane.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politika obezbjeđenja kvaliteta formalno usvojena i javno dostupna (datum usvajanja, internet stranica sa javno dostupnim dokumentom).	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Formalno usvojena je Strategija obezbjeđenja kvaliteta iz 2018.god, sa Akcionim planom za 2022. godinu i 2024. godinu. (priloženi dokumenti u Elaboratu). Javna dostupnost/internet stranice: https://www.fskl-cg.me/me/fakultet/dokumenta sa dokumentima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 Strategija kontrole i obezbjeđenja kvaliteta (link) • Akcioni plan za sprovođenje strategije kontrole kvaliteta i obezbjeđenje kvaliteta rada za 2022.god 		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Politika podržava organizaciju sistema za obezbjeđenje kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Strategijom za obezbjeđenje kvaliteta su utvrđeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najznačajnije mjere za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta - tijela i organi za kontrolu i obezbjeđenje kontrole kvaliteta (Tim za sprovođenje postupka samovrednovanja; Studentski parlament; Dekan; Vijeće; Upravni odbor) sa jasno definisanim nadležnostima u procesu - mjerilo kreiranja Akcionog plana na godišnjem nivou sa konkretnim aktivnostima, mjerama, rokovima izvještavanja i nosiocima aktivnosti 		

Definisana politika uključuje jasne procedure, redovne evaluacije i kontinuirano poboljšanje svih aspekata obrazovnog procesa.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Politika podržava organizacione jedinice kao i pojedinačno zaposlene, a studenti se podstiču da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Fakultet nema organizacionih jedinica jer se realizuje jedan studijski program u oblasti saobraćaja od nivoa osnovnih do doktorskih studija. Politika podržava pojedinačno zaposlene, saglasno Strategiji obezbjeđenja kvaliteta, na sljedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tim za sprovođenje postupka samovrednovanja u sastavu ima predstavnike akademskog osoblja, nenastavnog osoblja i studenata, dok u timu mogu učestvovati i spoljni eksperti. - Studentski parlament je predstavničko tijelo studenata, koje je aktivno uključeno u proces sprovođenja obezbjeđenja kvaliteta, kroz sprovođenje studentskih anketa na svim nivoima studija, širenje kulture kvaliteta među studentima, predlaganje predstavnika studenata za člana Tima sa sprovođenje postupka samovrednovanja. 		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Politika podržava akademski integritet i slobode, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Pored Strategije za obezbjeđenja kvaliteta (sa akcionim planovima na godišnjem nivou), navedeni akti/odluke/pravilnici Fakulteta su javno dostupni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etički kodeks (br.135-2/22 od 21.03.2022.god) kojim se uređuju moralna i profesionalna načela kojih se mora pridržavati akademsko i stručno osoblje, studenti i svi zaposleni - Odluka o imenovanju etičkog odbora (br.137/22 od 21.03.2022.god) sa zadatkom praćenja primjene Etičkog kodeksa i preduzimanja mjera u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i aktima Fakulteta - Kodeks akademske etike iz 2017.god kojim se uređuju moralna načela i načela naučne etike za akademsko i stručno osoblje - Odluka o korišćenju softvera za utvrđivanje plagijata (br.135-3/22 od 21.03.2022.god) kojom se uređuje korišćenje softvera iThenticate za utvrđivanje plagijata - Obrazac za pisanje i sadržaj studentskih stručnih radova (seminarskih radova), završnih radova i master radova <p>Pohvalno je učešće Fakulteta u pilot projektu "Mehanizmi akademskog integriteta i jačanje kulture integriteta" iz 2023. godine, u organizaciji Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, Kancelarije Savjeta Evrope u Podgorici i Etičkog komiteta Crne Gore.</p> <p>Takođe je pohvalno to što je u procesu reakreditacije Fakultet pokrenuo u cjelosti redizajnirani web sajt, koji sadrži posebnu stranu posvećenu akademskom integritetu: https://www.fskl-cg.me/me/fakultet/akademski-integritet</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Politika štiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Politika nediskriminacije i međusobna tolerancija su definisani u glavnim dokumentima Fakulteta. Statutom Fakulteta je kao posebno pravo propisano pravo studenata na jednakost i nediskriminaciju, neuznemiravanje, po bilo kom osnovu. Dodatno, Etičkim kodeksom je zabranjen svaki oblik diskriminacije po osnovu rase, boje kože, nacionalne pripadnosti, etničkog ili drugog porijekla, veze sa nekim manjinskim narodom ili</p>		

nacionalnom zajednicom, vjere ili uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije ili zdravstvenog stanja, invaliditeta, starosne dobi, imovinskog stanja, bračnog i porodičnog stanja, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji, sindikalnoj ili drugoj organizaciji, kao i po osnovu bilo kog ličnog svojstva.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Politika podržava uključivanje spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Uvidom u dostupnu dokumentaciju, jasno je predstavljena starteška orijentacija na uspostavljanju partnerstava sa institucijama i organizacijama iz raznih oblasti saobraćaja u Crnoj Gori i regionu, donosiocima odluka na lokalnom i nacionalnom nivou, kao i obrazovnim ustanovama iz okvira Evropskog prostora visokog obrazovanja.</p> <p>Nedostaje follow-up mehanizam kojim bi se mjerili efekti uspostavljenih sporazuma i pokazali rezultati istih.</p> <p>Kao posebnu podršku u procesu obezbjeđenja kvaliteta, Fakultet je uključio i spoljnog eksperta, što je u skladu sa Strategijom za obezbjeđenje kvaliteta.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Unapređenje dostupnosti i otvorenosti informacija: Pohvalna je aktivnost Fakulteta u procesu reakreditacije i pokretanje novog veb sajta. Preporučuje se jasnije i redovnije deljenje informacija putem zvaničnih kanala institucije, posebno na veb sajtu. Ovo bi, između ostalog, podrazumijevalo predstavljanje saradnje sa spoljnim partnerima i redovno izveštavanje o postignutim rezultatima, kao i dijeljenje informacija o projektima u čijoj realizaciji Fakultet učestvuje.

Procjena uspešnosti saradnje: Potrebno je razviti follow-up sistem za praćenje i ocenjivanje efekata saradnje sa partnerima izvan institucije. To bi moglo uključivati godišnje izveštaje o ostvarenim zajedničkim aktivnostima i analizu njihovog uticaja na kvalitet nastave i usluga koje se nude.

STANDARD 2. IZRADA I ODOBRAVANJE PROGRAMA

Ustanove treba da imaju procese za izradu i odobranje programa. Programi treba da budu izrađeni na takav način da ispunjavaju ciljeve koji se pred njih postavljaju, kao i predviđene ishode učenja. Kvalifikacije do kojih programi vode treba da budu jasno određene i predstavljene, i da se pozivaju na tačan nivo u okviru nacionalnog kvalifikacionog okvira za visoko obrazovanje, a samim tim i na Kvalifikacioni okvir u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Smjernice:

Studijski programi predstavljaju suštinu nastavne misije ustanova visokog obrazovanja. Kroz njih se studentima pružaju akademska znanja i vještine, kao i prenosive vještine koje mogu uticati na njihov lični razvoj i naići na primjenu u njihovim budućim karijerama.

Programi:

- sadrže opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i imaju jasno utvrđene planirane ishode učenja;
- izrađuju se u saradnji sa studentima i ostalim akterima;
- imaju koristi od spoljne ekspertize i referenci;
- odražavaju četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti);
- izrađuju se tako da omogućavaju nesmetano napredovanje studenata kroz studije;
- definišu očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita;
- obuhvataju dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno;
- podliježu procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Studijski program sadrži opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i ima jasno utvrđene planirane ishode učenja.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p>Zahtjev za reakreditaciju se odnosi na Osnovni studijski program na osnovnim studijama: Saobraćaj, komunikacije i logistika, i studijski program na master studijama: Saobraćaj, komunikacije i logistika. Studijski programi su usklađeni sa Strategijom.</p> <p>Studijski program na osnovnim studijama ima šest modula:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modul za drumski saobraćaj i bezbjednost - Modul za željeznički saobraćaj - Modul za vazdušni saobraćaj - Modul za poštanski saobraćaj - Modul za e-komunikacije - Modul za logistiku <p>Studijski program na master studijama ima šest modula:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modul za drumski saobraćaj i bezbjednost - Modul za željeznički saobraćaj - Modul za vazdušni saobraćaj - Modul za poštanski saobraćaj - Modul za e-komunikacije - Modul za logistiku <p>Nastavni planovi sadrže strukturu studijskih programa (na oba nivoa studija), kao i nastavne programe za svaki predmet. Nastavni planovi sa info listama sadrže relevantne informacije o svim predmetima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Studijski program se izrađuje u saradnji sa studentima i ostalim akterima.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban

<p>Studijski programi su kreirani u saradnji sa privrednim subjektima i kompanijama sa kojima fakultet ima potpisane ugovore o saradnji, kod kojih studenti obavljaju praksu i zapošljavaju se.</p> <p>Tim za sprovođenje postupka samovrednovanja u sastavu ima predstavnike akademskog osoblja, nenastavnog osoblja i studenata, dok u timu mogu učestvovati i spoljni eksperti. Dostavljeni su zapisnici sa sastanka koji pokazuju aktivno učešće svih navedenih aktera.</p> <p>Dodatno, studijski programi osavremenjavani su kroz ERASMUS+ projekte: TRAFSAF, SMARTEL, DGTRANS i PELMOB.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Studijski program ima koristi od spoljne ekspertize i referenci.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Fakultet je sa svojim programima dobrovoljno prošao kroz dvije IEP evaluacije. Dostavljeni su dokazi o dvosmjernoj interakciji sa spoljnim akterima i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uključenje eminentnih predavača iz regiona, prepoznatljivost - kontakte i saradnju sa brojnim drugim fakultetima - potpisane sporazume o poslovno tehničkoj saradnji sa 23 institucije - Izjave podrške od strane ključnih aktera crnogorske saobraćajne privrede, Pošta Crne Gore, Željeznica Crne Gore i Aerodromi Crne Gore, kroz inicijativu o podršci školovanju vlastitog kadra iz oblasti saobraćaja <p>Takođe, Fakultet ima razvijenu međunarodnu saradnju i ostvaruje koristi od spoljne ekspertize zahvaljujući brojnim naučno-istraživačkim projektima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Studijski program odražava četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti).	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Fakultet je svoje studijske programe utemeljio na Smjernicama Savjeta Evrope koje obuhvataju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - određivanje zajedičkog okvira za sisteme obezbjeđenja kvaliteta za učenje i podučavanje na evropskom, državnom i institucionalnom nivou- Sistem obezbeđenja kvaliteta, kao i politika obezbeđenja kvaliteta se realizuju kroz: Strategiju obezbeđenja kvaliteta, Pravilnik o samovrednovanju, Pravilnik o obezbeđenju kvaliteta, Etički kodeks (povelju). - omogućavanje obezbeđenja i unapređenja kvaliteta visokog obrazovanja u Evropskom prostoru visokog obrazovanja- Studijski programi dizajnirani su na način da omogućavaju horizontalnu i vertikalnu prohodnost ka studijskim programima i Evropskom prostoru visokog obrazovanja. Diploma i dodatak diplomi izdaju se dvojezično. - stvaranje povjerenja prepoznatog kroz mobilnost nastavnog kadra i studenata širom Evrope- opsta akta kojima su uspostavljene jasne i transparentne procedure za mobilnost studenata i nastavnog kadra (Pravila o međunarodnoj mobilnosti studenta i Pravila o međunarodnoj mobilnosti osoblja). Realizovane kraće mobilnosti (do dvije sedmice) kroz Erasmus+ programe kreditne mobilnosti - priznavanje kvalifikacija i pružanje informacija o obezbeđenju kvaliteta i EHEA- ispunjenost kriterijuma objašnjena kroz priznavanje obrazovnih isprava odvija se prema Lisabonskoj deklaraciji koju je potpisala Crna Gora saglasno pozitivnom crnogorskom zakonodavstvu, uz pomoć ENIC/NARIC centra. 		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Studijski program izrađuje se tako da omogućava nesmetano napredovanje studenata kroz studije.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni

<p>Studijski programi su koncipirani tako da omogućavaju nesmetano napredovanje studenata kroz studije (osnovne i master). Struktura studijskog programa osnovnih studija urađena je na principu zajedničkih predmeta za prve dvije godine studija, kojima su obuhvaćene sve saobraćajne oblasti, nakon čega se student određuje za jedan od šest modula.</p> <p>Studenti nakon završenih osnovnih studija mogu da nastave dalje napredovanje na master studijama i imaju mogućnost odabira identičnog modula koji su izučavali na osnovnim studijama.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Studijski program definiše očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Studijski program definiše za svaki predmet opterećenje studenata pomoću ECTS kredita, pri čemu je 1 ECTS ekvivalent 30 sati rada studenata.</p> <p>Svacom predmetu je dodeljen adekvatan broj ECTS kredita (postupak utvrđivanja je objašnjen), sa opterećenjem na nedeljnom nivou i po semestrima.</p> <p>U materijalu je navedeno da se raspodjelom predavanja i vježbi ispunjen zakonski uslov od minimum 25% praktične nastave. U okviru nastavnih listi, u dijelu Metode nastave i savladavanja gradiva je uključen dio Praktične nastave, međutim iz nastavnih lista u većini slučajeva nije jasno navedeno kako se konkretno realizuju navodi iz opisa praktične nastave.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Studijski program obuhvata dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Stručna praksa je regulisana Pravilnikom o izvođenju stručne prakse.</p> <p>U elaboratu je definisano da svaki predmet ima obavezan dio praktične nastave koji se realizuje kroz časove vježbi, i u nastavnim listama su u dijelu Metode nastave i savladavanja gradiva opisani načini izvođenja praktične nastave za dati predmet.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Studijski program podliježe procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Fakultet je izgradio procedure za formalno odobravanje studijskih programa u skladu sa Statutom Fakulteta, a koja obuhvata donošenje odluke od strane Upravnog odbora, uz prethodnu saglasnost Osnivača i misljenje Vijeća Fakulteta.</p> <p>Inicijativa za izmjenu studijskog programa može biti podnijeta od strane akademskog osoblja, Studentskog parlamenta ili eksternog partnera, uz jasnu dalju proceduru i nadležnosti u tom procesu.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

- *Preciznije definisati praktičnu nastavu u okviru pojedinih nastavnih jedinica, dopuniti i liertarturu koja se odnosi na praktični dio, gdje god je moguće*
- *Na mnogim predmetima nije navedeno ime saradnika i pored fonda od dva časa predavanja i dva časa vježbi. To je posebno problematično imajući u vidu da predmetni profesori nijesu sa boravuštem u CG. Preporuka je da se na svakom predmetu odredi saradnik/asistent koji boravi i radi u Crnoj Gori radi konzistentnosti držanja nastave/vježbi. U tom smislu, konkretna preporuka bi bila da se nakon*

jedne godine obezbedi asistent na svakom predmetu, a nakon tri godine dva domaća predavača sa zvanjem doktora nauka.

- *U nastavnim listama se često navodi korišćenje Moodle platforme, što je samo jedan od načina realizacije digitalne podrške sistemu za učenje. Preporučuje se eliminacija zavisnosti od konkretne platforme, posebno imajući u vidu savremene alate za kolaborativni rad i interakciju nastavnik-student, kao i njihov rapidan rast.*

STANDARD 3. UČENJE, NASTAVA I PROVJERA ZNANJA USMJERENI NA STUDENTA

Ustanove treba da osiguraju da se programi izvode na način kojim se studenti podstiču na preuzimanje aktivne uloge u kreiranju procesa učenja, te da provjera znanja studenata odražava takav pristup.

Smjernice:

Učenje i nastava usmjereni na studenta imaju važnu ulogu u stimulisanju motivacije studenata, njihove samorefleksije i angažovanosti u procesu učenja. To podrazumijeva pažljivo razmatranje izrade i izvođenja studijskih programa i ocjenu ishoda.

Implementacija procesa učenja i nastave usmjerenih na studenta, uključuje:

- poštovanje i prilagođavanje različitostima studenata i njihovih potreba, omogućavajući fleksibilne putanje učenja;
- razmatranje i korišćenje različitih načina izvođenja nastave, gdje je prikladno;
- fleksibilno korišćenje raznih pedagoških metoda;
- redovno vrednovanje i prilagođavanje načina izvođenja nastave i pedagoških metoda;
- podsticanje osjećaja samostalnosti kod učenika, osiguravajući pri tom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja;
- promovisanje uzajamnog poštovanja u odnosu između studenata i nastavnika;
- odgovarajuće postupke za rješavanje po prigovorima studenata.

Imajući u vidu značaj provjere znanja za napredovanje studenata kroz studije i za njihove buduće karijere, u okviru procesa za obezbjeđenja kvaliteta za provjeru znanja vodi se računa o sljedećem:

- lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti;
- kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju;
- provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja;
- gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača;
- pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti;
- provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama;
- postoji formalna procedura za žalbe studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kod učenja i nastave poštuje se i prilagođava različitostima studenata i njihovim potrebama, omogućavajući fleksibilne putanje učenja.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i>		
Nastava se prilagođava različitim potrebama studenata. Vrhunski sportisti, studenti sa invaliditetom, studenti koji studiraju uz rad, talentovani studenti, studenti kojima jezik na kojem se		

izvodi nastava nije maternji jezik, predstavljaju najčešće kategorije studenata kojima se prilagođava izvođenje nastave.

Studentima koji imaju problem izražavanja na crnogorskom jeziku dozvoljava se da na završnom ispitu na postavljena pitanja odgovaraju pisanim putem, što se vrednuje jednako kao i usmeni odgovor. Zavisno od vrste invaliditeta, saglasno Pravilima studiranja na osnovnim studijama, nastavnik je dužan da studentima s invaliditetom prilagođava nastavu i provjeru zanja. Vrhunski sportisti mogu polagati ispite u posebnim terminima koji neće remetiti karijeru profesionalnog sportiste, ali svi ovi procesi moraju biti transparentni i organizovani na način da ne dovode u pitanje, načela akademskog integriteta i objektivnost ocjenjivanja, već naprotiv služe njihovoj afirmaciji.

Studenti imaju pristup Moodle platformi koja im omogućava da ponovo pristupe sadržajima koje su već jednom ispratili u toku neposredne nastave, što predstavlja odličnu priliku za studente koji sporije usvajaju znanja ili su bili spriječeni da prisustvuju neposrednoj nastavi da postignu definisane ishode učenja. Korišćenje Moodle plaforme neposredno je demonstrirano u toku posjete ustanovi. Zaključuje se da je student postavljen u centar procesa nastave i učenja.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kod učenja i nastave razmatraju se i koriste različiti načini izvođenja nastave, gdje je prikladno.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Nastava se pretežno izvodi neposredno ali i on-line, naročito kada potrebe to zahtijevaju. Fakultet poseduje tehnička sredstva za varijacije pri izvođenju nastave.

Takođe, određeni ishodi učenja postižu se kroz praktičnu nastavu izvan prostorija Fakulteta kod različitih privrednih subjekata uz nadzor mentora.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kod učenja i nastave fleksibilno se koriste razne pedagoške metode.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Akademsko nastavno osoblje, u čije smo reference imali uvid, koristi različite pedagoške metode kako bi studenti na što lakši način postigli definisane ishode učenja. Akademsko nastavno osoblje ima dovoljnog iskustva za uspešno vođenje nastavnog procesa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Kod učenja i nastave redovno se vrednuju i prilagođavaju načini izvođenja nastave i pedagoške metode.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

<p>Vrednovanje izvođenja nastave vrši se u kontinuitetu kroz povratnu informaciju koju nastavno osoblje nastoji da dobije od studenata. Interaktivnim pristupom nastavi u odosima student-profesor teži se da se nastava i pedagoške metode prilagođavaju potrebama studenata. Redovno se sprovodi postupak samoevaluacije (samo-vrednovanja) uz učešće studenata, nakon čega nastavno osoblje izvodi svoje zaključke i vrši prilagođavanje nastavnog procesa.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Kod učenja i nastave podstiče se osjećaj samostalnosti kod učenika, osiguravajući pritom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Kod učenja i nastave podstiče se osećaj samostalnosti učenika i daju se adekvatne smjernice i podrška od strane nastavnog osoblja. U toku studiranja, studenti izrađuju različite radove i na kraju izrađuju završni rad, rade razne zadatke i imaju praktičnu nastavu.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Kod učenja i nastave promoviraju se uzajamno poštovanje između učenika i nastavnika.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Akademsko osoblje daje sve od sebe da studenti budu uvaženi i da grade međusobno povjerenje i poštovanje. Studenti iznose pohvale na račun dostupnosti profesora za njihove potrebe u procesu nastave i učenja.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Kod učenja i nastave postoje odgovarajući postupci za rješavanje po prigovorima studenata.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Fakultet ima definisane jasne formalne procedure koji se odnose na prigovore studenata. Student ima pravo podnošenja prigovora kako u vezi sa kvalitetom izvođenja nastave, tako i u vezi sa postignutom ocjenom na ispitu. Ako student smatra da je oštećen u procesu ispitivanja i ocjenjivanja, zahtjev o ponovnom ispitu podnosi se Dekanu, koji je u obavezi da, u slučaju opravdanosti prigovora, formira ispitnu komisiju iz predmetne oblasti koja će objektivno izvršiti ispitivanje oštećenog studenta i većinom glasova donijeti konačnu ocjenu.</p> <p>Pravila o formalnoj proceduri za prigovore su dostupna i poznata studentima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>h. Lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Fakultetska pravila koja regulišu postupak i načine ispitivanja i ocjenjivanja studenata detaljnije uređuju postupak i način polaganja ispita i ocjenjivanja studenata. Može se zaključiti da nema odstupanja od propisanih pravila i da postojeće kriterijume i standarde upražnjavaju svi koji izvode nastavu i koji se bave ispitivanjem i ocjenjivanjem studenata.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>i. Kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Kriterijumi i metode za proveru znanja i kriterijumi za ocjenjivanje javno su objavljeni na web stranici Fakulteta i u opštim aktima Fakulteta i javno dostupni studentima.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>j. Provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije, koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije, koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>k. Gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Akdemsko nastavno osoblje je doraslo zadatku ispitivanja znanja studenata. Sama materija je sastavni deo "akademske slobode", (kao i kod mnogih prethodnih "kriterijuma") i sasvim je izvjesno da nastavno osoblje zna šta treba da se primeni na konkretnom slučaju. U slučaju da student smatra da je u procesu ispitivanja i ocjenjivanja oštećen, postoje fakultetska pravila za komisijsko polaganje studenta.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>

I. Pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
--	---	----------

Komentar

Pravilima o provjeri znanja omogućeno je studentima, koji iz opravdanih razloga nijesu bili u mogućnosti da izađu na jedan ili oba redovna kolokvijuma, polažu poseban-dodatni kolokvijum. Opravdanost razloga dokazuje se izvještajem ljekara o bolesti studenta (otpusna lista) ili drugim činjenicama o opravdanosti odsustva koje se u svakom konkretnom slučaju procjenjuje saglasno javno objavljenim pravilima Fakulteta.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
m. Provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama. Procedure za proveru znanja jasno su definisane. Svi nastavnici prilikom provjere znanja pridržavaju se propisanih procedura. Zaključuje se da u postupcima provjere znanja nema diskriminacije po bilo kojem osnovu. Ispiti i svi oblici provjere znanja su javni.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
n. Postoji formalna procedura za žalbe studenata.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Postoji formalna procedura za žalbe studenata. Ove procedure su jasno definisane opštim aktima Fakulteta i javno su objavljene.

STANDARD 4. UPIS STUDENATA, NJIHOVO NAPREDOVANJE KROZ STUDIJE, PRIZNAVANJE I SERTIFIKACIJA

Ustanove treba na dosljedan način da primjenjuju prethodno definisane i objavljenje propise koji obuhvataju sve faze studiranja, odnosno upis studenata, njihovo napredovanje kroz studije, priznavanje i sertifikaciju.

Smjernice:

Obezbjediavanje uslova i podrške koji su neophodni za napredovanje studenata kroz akademsku karijeru je u najboljem interesu svakog pojedinačnog studenta, programa, ustanove i sistema. Od ključnog je značaja da procedure upisa, priznavanja i završetka studija budu primjerene svrsi, naročito kada su studenti mobilni u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Važno je da se politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode dosljedno i na transparentan način, i da je obezbijeđeno upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.

Ustanove treba da uspostave i procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.

Pravično priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, perioda studija i prethodnog učenja, uključujući priznavanje neformalnog i informalnog učenja, predstavljaju osnovne komponente za osiguravanje napredovanja studenata kroz studije, pri čemu se promovirše mobilnost. Odgovarajuće procedure za priznavanje, oslanjaju se na:

- usklađenosti institucionalne prakse priznavanja sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju;
- saradnju sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i nacionalnim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.

Diplomiranje predstavlja kulminaciju perioda studiranja studenata. Studenti treba da dobiju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode se dosljedno i na transparentan način. Obezbiijeđeno je upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p>Politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode se dosljedno i na transparentan način. Obezbiijeđeno je upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program. Pravila upisa su definisani sa opštim aktima Fakulteta za sve nivoe studija, a konkursi za upis studenata sadrže neophodne kriterijume za upis.</p> <p>Fakultet organizuje kampanje za potencijalne studente, posjećuje srednje škole, objavljuje brošure i objavljuje razne objave preko društvenih mreža. Svi studijski programi i moduli su javno objavljeni i poznati studentima i potencijalnim studentima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

<p>b. Ustanova uspostavlja procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Fakultet analizira rezultate napredovanja studenata u postizanju definisanih ishoda učenja na kraju svakog semestra. Na osnovu rezultata na završnom ispitu sačinjava se statistika prolaznosti po pojedinanim predmetima i na nivou semestra, odnosno godine. Ovi rezultati razmatraju se na sjednicama Vijeća kojima obavezno prisustvuju i predstavnici studenata.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>c. Institucionalna praksa priznavanja je u skladu sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Praksa je saglasna principima Lisabonske konvencije. To je ustanovljeno pregledom opstih akata institucije, koja postuje zakonske odredbe, koje u najvećem delu regulisu tu materiju.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>d. Saradnja sa drugim ustanovama, agencijama za obezbeđenje kvaliteta i domaćim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>U skladu sa Bolonjskim procesom. Ovo je ustanovljeno sa uvidom u opstim aktima institucije i tokom razgovora sa nastavnim osobljem i predstavnicima studenata..</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
<p>e. Po završetku programa, studenti dobijaju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Po završetku studijskog programa student dobija diplomu i dodatak diplomi kojima se dokazuje stečena kvalifikacija nivoa obrazovanja. Obje javne isprave izdaju se na crnogorskom i engleskom jeziku. Fakultet je dizajnirao diplomu i dodatak diplomi koje, osim propisanog sadržaja obavezno nose i značajno obilježje ustanove definisano kroz logo Fakulteta. Sadržaj dodatka diplomi propisalo je nadležno ministarstvo obrazovanja podzakonskim aktom kojim su precizno navedeni</p>		

svi elementi koje sadrže naznačena dokumenta, radi lakšeg uvida u prirodu i nivo stečene kvalifikacije. Vjerodostojnost dokumenata potvrđuje se, osim pečatom Fakulteta i potpisom dekana, kao ovlaštenog lica, i suvim žigom Fakulteta. U dodatku diplomi, između ostalog, obavezno se unose svi položeni ispiti sa brojem ECTS kredita i dobijenom ocjenom na svakom predmetu i ukupnim brojem kredita za studijski program, kao i ishodi učenja na nivou studijskog programa, priroda studijskog programa, odnosno određenje, da li su završene studije akademske ili primijenjene, kako bi budući poslodavci imali uvid u stečena znanja, veštine i kompetencije imaoaca diplome. Dodatak diplomi sadrži fundamentalne podatke o sistemu visokog obrazovanja Crne Gore, kao informaciju koja je bitna inostranim poslodavcima, u smislu poređenja obrazovnih isprava stečenih u Crnoj Gori, sa obrazovnim ispravama stečenim u zemlji u kojoj imalac kvalifikacije konkuriše ili traži posao.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

STANDARD 5. NASTAVNO OSOBLJE

Ustanove treba da osiguraju kompetentnost svog nastavnog osoblja. Treba da primjenjuju pravične i transparentne procese prilikom zapošljavanja i razvoja zaposlenih.

Smjernice:

Uloga predavača je od ključnog značaja za stvaranje kvalitetnog iskustva studiranja i omogućavanja sticanja znanja, kompetencija i vještina. Sve raznovrsnija studentska populacija i veća usredsređenost na ishode učenja zahtijeva učenje i nastavu usmjerene na studenta, pa se time i uloga nastavnika mijenja (vidjeti Standard 1.3).

Ustanove visokog obrazovanja su najodgovornije za kvalitet svojih zaposlenih i pružanje odgovarajućeg okruženja za efikasno obavljanje posla.

Takvo okruženje:

- uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja u okviru kojih se prepoznaje značaj podučavanja;
- nudi i promovira mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja;
- podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja;
- podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja koji prepoznaju značaj podučavanja.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban

Komentar

Fakultet odlučuje o raspisivanju konkursa za izbor u akademsko zvanje nastavnika, a proceduru izbora sprovodi Univerzitet „Adriatik” Bar i na taj način omogućuje vlastitom kadru napredovanje u akademskoj karijeri, kao i da zapošljava novo akademsko osoblje. Jako važna činjenica je da je Fakultet uspeo da akredituje doktorske studije.

Uslove i kriterijume za izbor u akademsko zvanje propisao je Savjet za visoko obrazovanje za sve ustanove visokog obrazovanja, što obavezuje i Univerzitet „Adriatik” Bar, da prilikom odlučivanja o izboru u akademsko zvanje poštuje propisane uslove i kriterijume na nacionalnom nivou.

Ustanova je u obavezi da poseduje saglasnosti matičnih ustanova o dopunskom radu nastavnika koji nisu u radnom odnosu na Fakultetu.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova nudi i promovira mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban

Komentar

Kriterijum jeste ispunjen. Ustanova nudi i promovira mogućnosti za napredovanje svog kadra, od kojih se ističe mogućnost razmene pedagoškog, stručnog i naučnog iskustva sa zemljama iz regiona sa kojima imaju zaključene ugovore o bilateralnoj saradnji i zemljama Zapadnog Balkana i

<p>EU sa kojima postoje multilateralni sporazumi o zajedničkim istraživačkim projektima. Zaposleni imaju finansijsku pomoć za učestvovanje na konferencijama, a upućuju se i na obuke iz oblasti andragoškog i pedagoškog usavršavanja.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. Ustanova podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Kriterijum jeste ispunjen. Fakultet je učestvovao u projektima koji su doprineli unapređenju nastavnih sadržaja i celokupnog studijskog programa. Kao rezultat tih aktivnosti, nastale su stručne i naučne publikacije, među kojima su priručnici o prevozu opasnih materija, bezbednosti i sličnim temama. Takođe, Fakultet je uspostavio saradnju sa lokalnim vlastima, čime je ojačao veze između obrazovanja i istraživanja. U okviru ove saradnje, urađene su stručne i naučne ekspertize u oblasti saobraćaja, usklađene sa zahtevima lokalnih organa vlasti. Fakultet je učestvovao u nekoliko Erasmus + projekata.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>d. Ustanova podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Kriterijum je ispunjen. Fakultet, pored MOODLE platforme, poseduje i multimedijalnu učionicu, koja je opremljena savremenim uređajima za primenu novog pristupa učenju i interakciji sa studentima. Fakultet aktivno koristi i podstiče inovacije u obrazovnim procesima, primenjujući najnovije tehnologije u nastavi i učenju. Zaposleni na fakultetu su takođe izdali "Priručnik za hibridnu nastavu", koji može biti koristan ne samo fakultetu, već i drugim visokim obrazovnim institucijama koje izvode ili planiraju implementaciju hibridnog načina nastave.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Predlog angažovanja nastavnika i saradnika mora biti jasno i precizno definisan tako da je na svakom predmetu transparentno napisano ime nastavnika i saradnika angažovanih na predmetu. Predlog angažovanja mora biti postavljen na sajt Fakulteta.

Potrebno je regulisati sve prepreke oko angažovanja nastavnog kadra na Fakultetu, raditi na razvoju i usavršavanju sopstvenog.

STANDARD 6. RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

Ustanove treba da na odgovarajući način finansiraju aktivnosti učenja i nastave i da obezbijede adekvatne i lako dostupne resurse za učenje, kao i podršku studentima.

Smjernice:

U cilju pružanja optimalnog iskustva studiranja, ustanove obezbjeđuju niz resursa radi pružanja podrške u učenju. Ovi resursi su različiti, od fizičkih resursa, poput biblioteka, sredstava za učenje i informatičke infrastrukture, do ljudske podrške u vidu mentora i drugih savjetnika. Uloga službi za pružanje podrške od naročitog je značaja kod omogućavanja mobilnosti studenata u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Potrebe raznovrsne studentske populacije (kao što su zreli, vanredni, zaposleni i studenti iz inostranstva, kao i studenti sa invaliditetom), te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, uzimaju se u obzir prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.

Aktivnosti i sredstva za pružanje podrške mogu se organizovati na različite načine, u zavisnosti od konteksta ustanove. Međutim, kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o servisima koji su im na raspolaganju.

Uloga pomoćnog i administrativnog osoblja je izuzetno važna za pružanje usluga podrške, zbog čega treba da bude kvalifikovano i da ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova obezbjeđuje niz resursa radi pružanja podrške u učenju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> Kriterijum je ispunjen. Studentska služba ima zaposlene dve osobe koje su na raspolaganju studentima za sva relevantna pitanja. Nastavnici, mentori, su posvećeni radu sa studentima i dužni su da odgovore na poslat mejl u roku od 24h. Studentima je na raspolaganju Biblioteka Fakulteta i Biblioteka Opštine Budva sa pripadajućom čitaonicom koja se nalazi u prostorijama Akademije znanja. Fakultet je opremljen najnovijom informatičkom tehnologijom, uključujući tri laboratorije koje služe za izvođenje laboratorijskih vežbi, kao i multimedijalnu učionicu i učionički prostor. Fakultet koristi MOODLE platformu, kojoj svaki student može pristupiti odmah nakon upisa, uz dodeljivanje lozinke za pristup ovoj digitalnoj platformi za učenje. Fakultet je izdao i Obrazac za pisanje i sadržaj studentskih stručnih, završnih i master radova.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uzima u obzir potrebe raznovrsne studentske populacije, te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> Kriterijum jeste ispunjen. Studijski programi na osnovnim i master studijama sadrže po šest modula, što znači da je obaveza nastavnika da tokom celokupnog trajanja studija, od trenutka upisa do		

<p>završetka, prate i usmeravaju studente. Na taj način, studenti imaju priliku da, prema svojim sposobnostima i interesovanjima, odaberu odgovarajući modul i razvijaju se u stručnjake u specifičnoj oblasti saobraćaja. Na Fakultetu se organizuje dopunska nastava za slabije studente i to u terminima konsultacija koji su javno objavljeni. Takođe, Fakultet ima mogućnost učenja na daljinu što omogućava studentima iz ruralnih sredina da se obrazuju.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. Kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o uslugama koje su im na raspolaganju.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Kriterijum jeste ispunjen. Fakultet organizuje studentske ankete na kraju oba semestra u kojima studenti popunjavaju upitnik o opštim aspektima studijskog procesa. Anketa sadrži pitanja koja se tiču uslova studiranja, rada stručnih službi Fakulteta, nastavne opreme koja je na raspolaganju studentima, bibliotekskih resursa i drugo. Osim neposrednog kontakta sa studentima, Fakultet koristi veb sajt (zahteva određene korekcije!), MOODLE platformu i društvene mreže Fakulteta za obaveštavanje studenata o svim potrebnim informacijama u vezi sa nastavom, kolokvijumima, ispitima, i događajima koji se organizuju na Fakultetu.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>d. Administrativno osoblje i osoblje za pružanje usluga podrške je kvalifikovano i ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Potreban</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Kriterijum jeste ispunjen. Sekretarka Fakulteta je iskusna menadžerka sa kompetencijama za organizaciju i komunikaciju koja koordinira i rukovodi radom svih stručnih službi Fakulteta. U Studentskoj službi rade dve zaposlene osobe. Ovaj deo vannastavnog osoblja u kontinuitetu radi na svom usavršavanju i kroz formalni sistem obrazovanja, a više puta su i u okviru programa mobilnosti boravile na inostranim fakultetima i univerzitetima radi razmene iskustava i profesionalnog usavršavanja.</p> <p>Fakultet ima i menadžerku integriteta.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Ne postoje dodatne preporuke u vezi unapređenja ovog standarda.

STANDARD 7. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Ustanove treba da osiguraju prikupljanje, analiziranje i korišćenje relevantnih informacija, u cilju efikasnog upravljanja programima i drugim aktivnostima.

Smjernice:

Pouzdana podaci su ključni za donošenje utemeljenih odluka da bi se znalo šta dobro funkcioniše a šta zahtijeva dodatnu pažnju. Efikasni procesi za prikupljanje i analizu informacija o studijskim programima i druge aktivnosti doprinose sistemu unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta.

Koje informacije se prikupljaju u određenoj mjeri zavisi od vrste i misije ustanove. Sljedeći podaci su od značaja:

- ključni indikatori uspješnosti;
- profil studentske populacije;
- napredovanje studenata kroz studije, stopa uspješnosti i napuštanja studija;
- zadovoljstvo studenata studijskim programima;
- dostupni resursi za učenje i podršku studentima;
- karijerne putanje svršenih studenata.

Mogu se koristiti različite metode prikupljanja informacija. Važno je da su studenti i zaposleni uključeni u pružanje i analizu informacija i u planiranje naknadnih aktivnosti.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova obezbjeđuje informacije o ključnim indikatorima uspješnosti.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Standard je ispunjen. Ustanova prati napredovanje studenata kroz studije nakon svakog semestra i sprovodi ankete (priložene su potrebne tabele). Pored toga na sajtu ustanove su informacije (programi, nastavnici i dr.) koje mogu služiti kao indikatori uspešnosti ustanove. Ustanova je prisutna i u medijima, a na sajtu se objavljuju Novosti (odbrane završnih radova, stručna praksa, Erasmus i dr.).</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova obezbjeđuje informacije o profilu studentske populacije.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban

<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova obezbjeđuje informacije o profilu studentske populacije u skladu sa zakonom i propisima. Redovno popunjava propisane obrasce koji sadrže informacije o profilu studentske populacije. Obrazac (ŠV) se popunjava za potrebe Države, ali i evidenciju same ustanove, odnosno za informacije odakle dolaze studenti te za planiranje kampanja.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Ustanova obezbjeđuje informacije o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova prati napredovanje studenata kroz studije, stopu uspješnosti i napuštanje studija. Stopa napuštanja studija je niska. Primećeno je da samo mali broj nastavnika učestvuje u mentorstvu na završnim radovima MAS.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Ustanova obezbjeđuje informacije o zadovoljstvu studenata studijskim programima.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova je priložila anketu o zadovoljstvu studenata studijskim programima. Ocene su zadovoljavajuće.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Ustanova obezbjeđuje informacije o dostupnim resursima za učenje i podršku studentima.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova je obezbedila potrebne informacije, kako putem studentske službe, sajta fakulteta, tako i Moodle platforme. Studentima su dostupni resursi za učenje, ali je potrebno unaprediti proces organizovanja konsultacija.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Ustanova obezbjeđuje informacije o karijernim putanjama svršenih studenata.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p><i>Komentar</i></p>		

Sajt Fakulteta je bio meta hakerskog napada, ali u toku procesa reakreditacije ustanova je rešila problem i ujedno osavremenila sajt informacijama, a gde je u funkciji i ALUMNI KLUB, međutim klub ima samo 13 članova.

Preporuke u vezi unapređenja standarda.

1. Unaprediti ALUMNI klub i težiti povećanju broja članova, a imajući u vidu osnovnu funkciju kluba, tj. razmenu iskustva i znanja u cilju kontinuiranog profesionalnog razvoja članova.
2. Potrebno je obezbediti mehanizam da više studenata učestvuje u anketama.
3. Mali broj profesora učestvuje u mentorskom radu, pa je potrebno je unaprediti ovaj deo procesa, a čime se postiže širi spektar tema koje bi studentima bile na raspolaganju. Ograničiti broj tema po nastavniku i obezbediti ravnomernu raspodelu i time opterećenje nastavnika.
4. Potrebno je obezbediti informacije na sajtu u vezi termina konsultacija za svakog nastavnika.

STANDARD 8. INFORMISANJE JAVNOSTI

Ustanove treba da objavljuju informacije o svojim aktivnostima i programima koje realizuju, koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne.

Smjernice:

Informacije o aktivnostima ustanove korisne su za buduće i sadašnje studente, kao i za svršene studente, druge zainteresovane strane i javnost.

Stoga, ustanove pružaju informacije o svojim aktivnostima, kao i programima koje nude i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave, učenje i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju svršenih studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova pruža informacije o svojim aktivnostima i programima koje nudi, kao i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave učenja i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju diplomaca.	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni

Komentar

Ustanova je postupila prema preporukama Komisije i u toku akreditacije obezbedila informacije koje su nedostajale, a saglasno zahtevima standarda, kao što su detaljne informacije o programima sa opisom, ishodima, trajanju, ECTS bodovima, mogućnosti zapošljavanja i dr. Ustanova je pružila informacije i o projektima, postavila kalendar rada, kriterijume za upis i dr. Linkovi predmeta vode do biografija nastavnika, a ne do kartona odgovarajućih predmeta. Kartoni predmeta, odnosno knjige predmeta su posebno date na sajtu sa potrebnim informacijama: cilj, ishod, oblici provjere znanja i ocenjivanje, metod nastave i savladanja gradiva, plan rada i dr.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Radi lakšeg pronalaženja informacija ustanova može povezati naziv predmeta sa odgovarajućim kartonom predmeta.

STANDARD 9. KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNO REVIDIRANJE PROGRAMA

Ustanove treba da prate i periodično revidiraju svoje programe kako bi osigurale postizanje ciljeva koji su pred njih postavljeni i odgovorile na potrebe studenata i društva. Revidiranje treba da bude usmjereno na kontinuirano poboljšanje programa. O aktivnostima koje se planiraju ili preduzimaju kao rezultat tih aktivnosti, potrebno je obavijestiti sve aktere na koje se one odnose.

Smjernice:

Cilj redovnog praćenja, provjere i revidiranja studijskih programa je da se osigura njihova adekvatna realizacija i da se stvori efikasno okruženje za učenje i podršku studentima.

Time je obuhvaćena evaluacija:

- sadržaja programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa;
- promjenjivih potreba društva;
- opterećenja studenata, njihovog napredovanja kroz studije i završetak studija;
- efikasnosti procedura za provjeru znanja studenata;
- studentskih očekivanja, potreba i zadovoljstva programom;
- okruženja za učenje i službi za pružanje podrške, te njihove primjerenosti svrsi programa.

Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju sadržaj programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> Navedeni su mehanizmi kontinuiranog praćenja i periodičnog revidiranja programa, uključujući konsultacije sa stručnjacima iz akademske i privredne sfere. Program je revidiran kroz Erasmus+ projekte. Ove aktivnosti značajno doprinose savremenosti i relevantnosti sadržaja za studente.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju promjenjive potrebe društva.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<i>Komentar</i> Fakultet sistemski prati potrebe društva i tržišta i uvrštava ih u svoje nastavne planove i programe. Fakultet sarađuje sa privredom kroz organizaciju stručnih praksi i projektne nastave.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju opterećenje studenata, njihovo napredovanje kroz studije i završetak studija.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i> Udio praktične nastave je 25%, što omogućava bolje povezivanje teorije i prakse. Jasna je struktura raspodjele nastavnog opterećenja po predmetu. Fakultet redovno sprovodi interne evaluacije putem		

studentskih anketa i koristi ankete i izvještaje kako bi analizirao zadovoljstvo studenata i predložio unapređenja.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju efikasnost procedura za provjeru znanja studenata.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i> Sprovođe se evaluacije procedura provjere znanja, koristi rezultate anketa za poboljšanja i osigurava transparentnost ocjenjivanja. Anketni način ocjenjivanja sprovodi se nakon 70% realizacije nastave i odnosi se na svaki predmet pojedinačno.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju studentska očekivanja, potrebe i zadovoljstva programom.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i> Tokom posjete ustanovi, studenti su istakli visok stepen zadovoljstva kako nastavnim kadrom i kvalitetom nastavnog procesa, tako i organizacijom studijskih programa. Posebno su pohvalili dostupnost i pristupačnost profesora, kao i ažurnost i profesionalnost studentske službe.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju okruženje za učenje i službe za pružanje podrške, kao i njihovu primjerenost svrsi programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i> Tokom posjete ustanovi, utvrđeno je da su okruženje za učenje i služb za podršku studentima na zadovoljavajućem nivou. Studenti su posebno istakli efikasan rad studentske službe, koja je ažurna, ljubazna i dostupna za sve potrebne informacije i administrativne postupke		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar.</i> <i>Studenti učestvuju u ovom procesu putem anketa, dok se predstavnici tržišta rada uključuju kroz organizaciju stručnih praksi.</i> <i>Preporuka je da Ustanova sprovodi sistematske analize zapošljivosti svršenih studenata i da na osnovnu naučnih dostignuća na ustanovi i promjena u privredi, prilagodi nastavne planove i programe.</i>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost.	<p><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p>Fakultet ima za cilj da stalno unapređuje svoj studijski program, kako bi bio u korak sa savremenim potrebama i zahtjevima tržišta rada. Angažovanje stručne komisije da analizira prikupljene informacije i pripremi izmjene pokazuje ozbiljan pristup i želi da obezbijedi da promjene budu temeljne i dobro obrazložene.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
i. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.	<p>Ispunjeno</p> <p><u>Djelimično ispunjeno</u></p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p>Objavljivanje revidiranih specifikacija programa sprovodi se pravovremeno i transparentno, što omogućava studentima i drugim zainteresovanim stranama da na vrijeme budu informisani o svim promjenama. Preporučuje se da se, pored objave na veb stranici fakulteta, koriste i dodatni kanali komunikacije, poput mejlova ili studentskih portala, kako bi se osigurala veća dostupnost i vidljivost ažuriranih informacija.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Preporučuje se da se, pored objave na veb stranici fakulteta, koriste i dodatni kanali komunikacije, poput mejlova ili studentskih portala, kako bi se osigurala veća dostupnost i vidljivost ažuriranih informacija.

STANDARD 10. CIKLIČNO EKSTERNO OBEZBJEĐENJE KVALITETA

Ustanove treba da periodično vrše proces eksternog obezbjeđenja kvaliteta u skladu sa ESG standardima.

Smjernice:

Eksterno obezbjeđenje kvaliteta u svojim različitim oblicima može potvrditi efikasnost unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta ustanove, i može služiti kao katalizator poboljšanja i ponuditi ustanovi nove perspektive. Njime se, takođe, obezbjeđuju informacije kako bi se i ustanova i javnost uvjerile u kvalitet aktivnosti ustanove.

Ustanove učestvuju u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu. Stoga, u zavisnosti od okvira, eksterno obezbjeđenje kvaliteta može poprimiti različite oblike i može se koncentrisati na različite nivoe organizacije (kao što su program, fakultet ili ustanova).

Obezbjeđenje kvaliteta je kontinuiran proces koji se ne završava eksternim povratnim informacijama ili izvještajem ili procesom preduzimanja naknadnih mjera u okviru ustanove. Dakle, ustanove vode računa da se napredak, koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti eksternog obezbjeđenja kvaliteta, uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću aktivnost.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanove vode računa da se napredak koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti obezbjeđenja kvaliteta uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću.	Ispunjeno <u>Djelimično ispunjeno</u> Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Fakultet kontinuirano prati napredak u obezbjeđenju kvaliteta kroz godišnje akcijske planove i redovne izvještaje. Ovaj pristup omogućava praćenje i unapređenje kvaliteta. Međutim, postoje određeni elementi koje bi bilo korisno dodatno pojasniti ili unaprijediti:

- Iako se navodi da se realizacija planiranih aktivnosti prati na kraju kalendarske godine, nedostaje informacija o tome kako se vrši analiza realizovanog u odnosu na planirano (npr. postojanje ključnih indikatora uspjeha).

Fakultet prepoznaje važnost oslanjanja na postignuto prilikom planiranja, što je pohvalno. Međutim, nije precizirano kako se studenti i ostale zainteresovane strane uključuju u evaluaciju napretka, iako to može značajno doprinijeti kvalitetu analize.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova učestvuje u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu.	<u>Ispunjeno</u> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Fakultet je pokazao visok nivo spremnosti da učestvuje u eksternim evaluacijama (npr. IEP evaluaciji i drugim međunarodnim i nacionalnim procesima). To ukazuje na otvorenost prema povratnim informacijama i kontinuiranom unapređenju.

Objavljivanje sertifikata na veb sajtu Fakulteta je pohvalno, jer doprinosi transparentnosti i povećava povjerenje u rad ustanove.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

STANDARD 11. MEHANIZMI AKADEMSKOG INTEGRITETA I JAČANJA KULTURE INTEGRITETA

<p>Ustanove visokog obrazovanja teže jačanju kulture akademskog integriteta svojih kadrova, studenata i partnera. Ustanove visokog obrazovanja integrišu odgovarajuće mehanizme za otkrivanje, praćenje i prevenciju svih oblika povrede akademskog integriteta i uključuju pristup upravljanja rizikom u postupcima samoevaluacije i planovima aktivnosti.</p> <p>Smjernice: Transparentnost relevantnih informacija, obuka svih internih aktera o značaju akademskog integriteta, podizanje svijesti, otvorena i jasna posvećenost načelima i vrijednostima akademskog integriteta doprinose unaprijeđenju kulture kvaliteta u ustanovama visokog obrazovanja i kod svih ostalih aktera. Praćenje stanja, otkrivanje prijetnji urušavanju integriteta i ažurirani odgovor na promjene moraju takođe biti uključeni u postupak samoevaluacije ustanove.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>a. Ustanova visokog obrazovanja je usvojila jasne politike integriteta koje su razumljive i prihvatljive svim internim akterima.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Ustanova je usvojila niz dokumenata koji služe kao osnova za sprovođenje politika usmerenih na promociju i zaštitu akademskog integriteta. Među njima su Etički kodeks, Pojmovnik o korišćenju akademskog integriteta, Plan integriteta i Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti studenata. Osim toga, Fakultet poštuje i Etičku povelju i Zakon o akademskom integritetu, nacionalne regulative koje obavezuju sve visokoškolske ustanove na njihovu primenu. Svi navedeni dokumenti dostupni su na zvaničnom veb sajtu Fakulteta.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>b. Ustanova visokog obrazovanja je uspostavila odgovarajuće mehanizme i tijela za utvrđivanje i rješavanje potencijalnih rizika, za prevenciju zloupotrebe u oblasti akademskog integriteta i za zaštitu pojedinaca (npr. etički odbori, ombudsman za akademski integritet i slično).</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>
<p><i>Komentar</i></p> <p>Fakultet ima odgovarajuće mehanizme i tela za utvrđivanje i rešavanje potencijalnih rizika i problema nastali kao posledica kršenja akademskog integriteta. U tom smislu Fakultet ima Etički odbor, koristi softver za proveru na plagijarizam. Studenti potpisuju izjavu o autorstvu i time potvrđuju da nisu prekršili pravila pisanja originalnih radova. Fakultet takode ima i menadžerku integriteta koja je zadužena za praćenje sprovođenja Plana integriteta i za izveštvanje o njegovoj realizaciji.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. U okviru postupka samoevaluacije, ustanova visokog obrazovanja prati usklađenost rada sa načelima i vrijednostima akademskog integriteta (npr. upitnici za studente, nastavnike, istraživače i druge relevantne aktere).</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ispunjeno</u></p> <p>Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p style="text-align: center;">Eliminacioni</p>

<p><i>Komentar</i></p> <p>Fakultet organizuje ankete za sve četiri oblasti koje je definisala Agencija za kontrolu i obezbeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju. Izveštaji o anketiranju studenata se dostavljaju Agenciji i nadležnom ministarstvu. Fakultet je sačinio i poseban upitnik o akademskom integritetu za studente i nastavni kadar. Ovo anketiranje prvi put je realizovano u aprilu 2024. godine.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Ustanova visokog obrazovanja edukuje i obučava studente i svoje kadrove o poštovanju vrijednosti akademskog integriteta i da promoviše njegova načela.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p>Postoji online kratak kurs o akademskom integritetu koji je namenjen studentima. Etički odbor je sačinio Plan aktivnosti obuka o akademskom integritetu.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Ustanova visokog obrazovanja radi plan integriteta u kojem utvrđuje faktore rizika i predlaže mjere za poboljšanja (da razmotre mogući i vjerovatni tok djelovanja, definišu listu posljedica i pripreme plan aktivnosti za eliminisanje rizika).	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p>Plan integriteta koji je Ustanova objavila sadrži: oblasti i vrste rizika, uključujući njihovu gradaciju, radna mesta podložna riziku, predložene mere za sprečavanje rizika, odgovorna lica za realizaciju predloženih mera i rokove za njihov završetak. Plan integriteta izradio je stručni tim kojeg je na predlog Etičkog odbora imenovao Dekan Fakulteta. Plan je sveobuhvatan dokument, a praćenje sprovođenja plana i izveštavanje menadžerke integriteta o uspešnosti njegove realizacije predstavlja značajan korak ka sprečavanju kršenja akademskog integriteta.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Ustanova visokog obrazovanja promoviše načelo nulte tolerancije u slučajevima povrede akademskih načela i vrijednosti (uključujući plagijarizam, prevaru, odgovorno vođenje procesa nastave, učenja i istraživanja, rodno zasnovano i druge oblike uznemiravanja, odgovornost akademske zajednice, itd.)	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p><i>Komentar</i></p> <p>Na osnovu dostavljenih dokumenata stiče se utisak da je Fakultet opredeljen ka očuvanju akademskog integriteta. Nastavni kadar posvećuje pažnju studentima i proverava da li je sve u skladu sa principima akademskog integriteta.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

Ne postoje dodatne preporuke u vezi unapređenja ovog standarda.

REAKREDITACIONI STAV I PREDLOG

Komisija predlaže Agenciji reakreditacioni stav:

1. Prihvatanje zahtjeva za reakreditaciju za period od pet godina.

Obrazloženje:

Pohvalna je aktivnost Fakulteta u procesu reakreditacije i pokretanje novog veb sajta. Preporučuje se jasnije i redovnije deljenje informacija putem zvaničnih kanala institucije, posebno na veb sjatu. Ovo bi, između ostalog, podrazumijevalo predstavljanje saradnje sa spoljnim partnerima i redovno izveštavanje o postignutim rezultatima, kao i dijeljenje informacija o projektima u čijoj realizaciji Fakultet učestvuje.

Potrebno je razviti follow-up sistem za praćenje i ocenjivanje efekata saradnje sa partnerima izvan institucije. To bi moglo uključivati godišnje izveštaje o ostvarenim zajedničkim aktivnostima i analizu njihovog uticaja na kvalitet nastave i usluga koje se nude.

Dalje je potrebno preciznije definisati praktičnu nastavu u okviru pojedinih nastavnih jedinica, dopuniti i litearturu koja se odnosi na praktični dio, gdje god je moguće.

Na mnogim predmetima nije navedeno ime saradnika i pored fonda od 2 časa predavanja i 2 časa vježbi. To je posebno problematično imajući u vidu da su predmetni profesori nijesu sa boravištem u CG. Preporuka je da se na svakom predmetu odredi saradnik/asistent koji boravi i radi u Crnoj Gori radi konzistentnosti držanja nastave/vježbi. U tom smislu, konkretna preporuka bi bila da se nakon jedne godine obezbedi asistent na svakom predmetu, a nakon tri godine dva domaća predavača sa zvanjem doktora nauka.

U nastavnim listama se često navodi korišćenje Moodle platforme, što je samo jedan od načina realizacije digitalne podrške sistemu za učenje. Preporučuje se eliminacija zavisnosti od konkretne platforme, posebno imajući u vidu savremene alate za kolaborativni rad i interakciju nastavnik-student, kao i njihov rapidan rast

Predlog angažovanja nastavnika i saradnika mora biti jasno i precizno definisan tako da je na svakom predmetu transparentno napisano ime nastavnika i saradnika angažovanih na predmetu. Predlog angažovanja mora biti postavljen na sajtu Fakulteta. Potrebno je regulisati sve prepreke oko angažovanja nastavnog kadra na Fakultetu, posebnu pažnju posvetiti radu na razvoju i usavršavanju sopstvenog.

Jedan od ključnih kriterijuma za uspešno obavljanje naučno-istraživačkog rada i ostvarivanje akademske izvrsnosti jeste kontinuirani razvoj sopstvenog naučnog kadra. Stoga je neophodno da institucija pokaže jasnu strategiju za privlačenje, obuku i zadržavanje visoko kvalifikovanih istraživača i nastavnika. Institucija mora imati definisane mehanizme za podsticanje naučnog i stručnog usavršavanja, podsticaje za objavljivanje radova u relevantnim naučnim časopisima, kao i podršku u učešću na međunarodnim konferencijama i istraživačkim projektima. Takođe, važno je osigurati adekvatne uslove za rad, dovoljno prostorija za mlade istraživače, kao i pristup savremenim resursima, laboratorijama i infrastrukturnim kapacitetima.

Razvoj sopstvenog naučnog kadra doprinosi održivosti akademske institucije, povećava njen kredibilitet i osigurava kontinuitet naučnog istraživanja i obrazovanja. Samo kroz

sistematski pristup u ovom segmentu moguće je ostvariti dugoročne ciljeve u oblasti nauke i visokog obrazovanja.

Dalje, preporučuje se da se, pored objave na veb stranici fakulteta, koriste i dodatni kanali komunikacije, poput mejlova ili studentskih portala, kako bi se osigurala veća dostupnost i vidljivost ažuriranih informacija.

Fakultet kontinuirano prati napredak u obezbjeđenju kvaliteta kroz godišnje akcijske planove i redovne izvještaje. Ovaj pristup omogućava praćenje i unapređenje kvaliteta. Međutim, preporuka je da se određeni elementi dodatno pojaasne ili unaprijede:

- Iako se navodi da se realizacija planiranih aktivnosti prati na kraju kalendarske godine, nedostaje informacija o tome kako se vrši analiza realizovanog u odnosu na planirano (npr. postojanje ključnih indikatora uspjeha).

Fakultet prepoznaje važnost oslanjanja na postignuto prilikom planiranja, što je pohvalno. Međutim, nije precizirano kako se studenti i ostale zainteresovane strane uključuju u evaluaciju napretka, iako to može značajno doprinijeti kvalitetu analize.

2. Odbijanje zahtjeva za reakreditaciju.

Obrazloženje:

Komisija predlaže Agenciji naknadnu kontrolu (follow-up) u naznačenom roku:

Ustanova odnosno organizaciona jedinica Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku, Univerzitet "Adriatik" Bar, koja je predmet ovog postupka reakreditacije, podliježe obaveznom naknadnom praćenju rada i realizacije preporuka iz Izvještaja ekspertske Komisije u skladu sa članom 17 Pravila o postupku reakreditacije ustanove visokog obrazovanja.

Datum _____

KOMISIJA

Predsjednik	<i>M. M. M. M. M.</i>
Član	<i>[Signature]</i>
Član	<i>[Signature]</i>
Član	<i>[Signature]</i>
Član	<i>[Signature]</i>